h fcā ſūt· ¶ Sortib; tn̄ licite q̄s
vti pōt quītupliciter· Primo qn̄
prefata vitat lic; vtatur ſorte
in tēporalib; dignitatib;· q2 ta
lia officia ordināt ur ad terre
na diſponēda· Secundo in di
uiſione rerum temporaliū· dū
mō vitentur vitia prius tacta
Tercio quando neceſſitas aliq̄
ab electōe dignitatis eccleſia
ſtice immineret Tunc enim li
citum eſt cū debita reuerentia
ſortibus diuinū auxiliū implora
re· vn̄ Aug9· in epl'a ad honoā
tum Si inter dei miniſtros ſit
diſceptacō q̄ eoꝝ in tēpore per
ſecucōnis maneāt in fuga oīm
et qui eoꝝ fugiāt ne morte eo
rum deſeratur ecc̄a· Si hec diſ
ceptacō aliter non poterit t'mi
nari q̄tum mihi videtur qui
maneāt ⁊ qui fugiant ſorte le
gēdi ſūt· Et hoc modo vſi ſunt
ſortib9 ſancti viri qui in vete
ri ⁊ nouo teſtamento legūtur
vſi fuiſſe ſortibus· ſicut ioſue
achor reperit ibidē· vij· Saul
Ionathā· i· regum· xiiij· Et za
charias ſorte exijt luc· i· Quar
to licitum eſt ut dicit Aug9· i·
de doctrina xpiana Si tibi ha
būdaret aliquid qd̄ oporteret
dare ei qui nō haberet nec duo
b9 dari potuiſſet· Si tibi occur
rerent duo quorum neuter ali
um vel indigentia vel erga te
aliqua nccītate ſuperaret nihil
tuti9 faceres q̄ ut ſorte legeres
cui dandū eſſet qd̄ dari vtriq;
non poſſet de talib; ſortib9 di
citur prou· xvi· Sortes mittū
tur in ſinū ſed a dn̄o tēperātur
Quinto ſit licite ſcdm innocen
tiū ⁊ hoſtieṅ· p litib9 dirimē
dis in hijs q̄ tēpalia ſūt qn̄ ſit
ſorte ſimplici cū paleis vel hu
iuſmodi: cōcordat gāfredus·

¶ Capitulū· xi·

De alijs aūt ſupⁱ enume
ratis modis ſupſticōꝫ
ut meli9 agnoſcant'
et vitentur a fidelibus: moue
buntur plures breues ⁊ vtiles
queſtiones numero· xlv· ⁊ ſol
uentur· ¶ Primo tn̄ nōndū ē a
ſcdm thō· 2· 2· q· lxxxij· ⁊· lxxx·
iij· q2 cū ſupſticō ſit religio ſu
pra modum ſuata Supſticō
nis duo ſunt genera ydolatria
ſcz ⁊ diuinacō p quā quis aut
occulta aut futura inueſtiga
re nititur p pacta· aut occulta
aut manifeſta inita cū demoni
bus· Diuinacō autem ut dicit
yſidor9 libro· viij· ethimo· ha
bet plures ſpecies· Et ſcdm tho·
numerātur· de quibus infra di
cetur diſtinctius· ¶ Vna eſt b
preſtigiū qua oculi hominū pſ
ſtringuntur Alia ſomniorum
diuinacō· Tertia nigromātia p
quā futura diſcuntur p viuos

ut ꝑ arreptitios aꝯ per phito
nes. Quarta nigromātia qua
adhibitis ꝑcantacōībus quī
buſdam ⁊ ſāguine videtur re
ſuſcitari mortui d̄inare ⁊ ad in
terrogata rn̄dere. Quīta geo
mantia q̄ in materia terreſtri
ſcilicꝫ vngue ferro vel lapide
futurā prenūtiantur ꝑ aliq̄s fi
guras vel ſigna īanimata verū
tn̄ ad hoc genus ptinet d̄ina
tio que fit ex ꝯſideracōne eoꝝ
que eueniūt ſerio ꝑ protrc̄tio
nem pūctorum ſed ibi non fit
inuocatio demonū niſi tacita
Sexta ydromātia que in aq̄
idem facit. Septīa aeremācia
in aere. Octaua in igne piro
mātia idem facit. Nona ariſpi
tium ꝑ quod in viſceribus aīa
liū immolatorum ī aris demo
num idē fit. ſcꝫ inueſtigacō oc
cultoꝝ vel futuroꝝ. Et ꝑ ōneſ
iſtas ſpēs ſūt talia ꝑ expſſam
demonū inuocacōnē. Sequē
tes aūt ꝑ tacitam. Vn̄decīa ē
mathēſis q̄ ex ſideribus natiuita
tes hoīm ꝯſiderat ⁊ diuinat fu
tura. Vndecima eſt auguriū
a garritu auiū dicta licꝫ ſe extē
dat ad motus vel voces auiū
ſeu quorūlibet aīaliū ſiue per
ſternutacōes hoīm fiat vel mē
broꝝ ſaltus. Auſpitiū tn̄ ab ī
ſpectione auium dictū ad ocu
los ꝓprie pertinet. Augurium
vero ꝓprie ad garritum auiū
qꝛ in duob⁹ iſtis pn̄cipaliter
diuinacō in auibus fieri ſolet
Duodecīa eſt omē. ⁊ fit in ver
bis ⁊ dr̄ eadem qn̄ quis verba
hoīm certa ītencōe dicta. alia
intencōe retorquet ad futurꝫ
qđ vult ꝑnoſcere. Hinc maxi
mus valerius dicit omniū ob
ſeruacō aliquo ꝯtractu religi
oni innixa ē. qm̄ non fortuito
motu ſed d̄ina prouidēcia cō
ſtare creditur que fecit celos.
Tertiadecima eſt cyromātia
qn̄ alique diſpoſicōnes figura
rū cōſiderātur in aliquib⁹ cor
porib⁹ viſui occurrentes ut ex
lineamētis manus cōſideratiſ
Quartadecima ē ſpatulamantia
⁊ eſt diuinacō facta ī figuris
ſpatule alicui⁹ aīalis. Quītade
cima ſortilegiū eſt quod fit ꝑ
ꝯſideracōem figuraꝝ que pro
ueniūt ex plūbo liquefacto in
aquam proiecto. ſiue ex q̄buſ
dam cedulis ſcriptis. vel non
ſcriptis ī occulto repoſitis. dū
ꝯſideātur q̄s quā accipiat vel
etiam ex feſtucis ineq̄libus po
ſitis quis maiorem vel minorē
accipiat. vel etiā ex taxillorū
proiectione quis pluā pūcta
proiciat. vel etiā dum ꝯſidera
tur quid aperienti librū occur
rat q̄ omnia ſortiū nomē hn̄t
Primo igitur queritur de p̄ c
ſtigijs quot modis oculi hoī
num poſſint deludi. Eſt autē

preſtigiũ ſenſuum queđã delu
ſio oculoꝝ p̄ſtrictum. Et dicitur
a p̄ſtringo q̄ꝛ aciẽ oculorũ p̄
ſtringit. Dicit yſid. viij. eth.
c. ix. Ita q̄ res videãtur aliter
eſſe q̄ ſint. Et ut alexander de
hal. parte ſecũda dicit preſti
giũ ꝓprie ſumptũ ẽ illa illuſio de
monis que nõ habet cauſã ex
parte mutacõnis rei ſed ſolũ
mõ ex parte cognoſcentis qui
deluditur ſiue q̄tum ad interi
ores ſenſus. ſiue q̄tum ad ex
teriores. ſꝫ alexand. de halis.
d parte ſecũda ¶ Rõ tribus mo
dis ĩ genere pōt fieri preſtigiũ
vna deluſio namq̄ꝫ fit abſq̄ꝫ de
moibꝫ a artifitialiter ſola vicꝫ
agitacõe hoim oſtendẽtium ⁊
occultãtium. Sicut fit in traie
ctõibus p ioculatores vel per
mimos. alius modus fit etiã ſi
ne virtute demonũ a naturalit̃
virtute quorũdam corporum
mineraliũ que qui habẽt pñt
ſcđm quãdã virtutẽ huiuſmo
di corpoibus inditã rem oſtẽ
dere vel facere apparere non ſi
cut eſt. vnde ſcđm thõ. prima
parte. q. Cxiiij. ar. iiij. Et ſcđꝫ
alios plures. Quedam herba
accẽſa fumigãs facit trabes ap
parere ſerpẽtes Tertiꝰ modꝰ
deluſionis ẽ qui fit p demones
deo tñ pmittẽte. habẽt enĩ de
mones quandã poteſtatẽ ex
ordine nature ſup quaſdã res

inferiores quã pñt exercere cũ
iſtas res qñ deꝰ ſinit ¶ Et tũc e
etiã res apparent aliter q̄ ſint
pōt enĩ demõ, q̄nq̄ꝫ modis ali
quẽ illudere q̄ iudicat rẽ alit̃
q̄ eſt. Primo modo artifitiali
traiectione. Secũdo naturali
applicacõe alicuiꝰ rei de quibꝰ
dictũ eſt q̄ꝛ ptãtẽ in hoc habꝫ
plꝰ q̄ hõ ⁊ ſciẽtiam ⁊ cũ deꝰ p
mitit exequi. Tercõ modo pōt
in aſſumpto corpe ſe oſtendẽ
eſſe aliquã rem q̄ non eſt ut la
ctucã Sic accidiſſe vidꝫ moni
ali. de q̄ refert greg. i. li. dyalo
goꝝ vel in maſſa auri ut de btõ
anthõio factũ legitur. vel lupũ
ut infra dicetur ſe oñdere pōt
Et ſic tegere rẽ alienam ſuo aſ
ſupto corpore Quarto pōt tur
bare organũ viſꝰ ut videatur
res nubiloſa que ẽ clara ⁊ hu
iuſmõi Sicut etiam poſt fletũ
lumen apparet aliter q̄ ante.
Quito modo in ymaginatiuaꝫ
potentiam operando trãſmuta
cione ſpẽrum ſenſibiliũ ſcđm
thõ. vel humores varios mo
uẽdo ut appareãt ignea vł aq̄a
⁊ huiuſmoi. Sicut in melãco
licis naturalit̃ fit vel in mania
cis. ¶ Queſtio. ij. vnde proue f
niãt res viſe q̄s videt virgĩes
in ſpecul̃ vel vnguibꝫ malefico
rum ad furta ſublata ⁊ huiuſ
modi repienda. Et cur maleſi
ci pocius recipiunt virgines

mares vl' femias q̄ corruptoſ
ſe. ſcḋʒ wilh. pariſien. i vltia
parte de vniuerſo q̄ opere de
monū ſit p modum vnum vel
plures p̄cedēti dubio exp̄ſſoſ
virgines aūt tm̄ ad hoc ydo
neas demō mētitur triplici de
cauſa licet corruptis idē oſtē
dere valeret. Prima ut fingat
falſo ſe caſtitatē amare quam
odit q̄ caſtiſſimam virginez
ſūme odit que cōtriuit caput
eiuſdē ſerpētis. vn̄ inſidiatur
calcaneo eius. vn̄ deus ait ſer
penti inimicitias ponā inter te
& mulierē ⁊ ſemen tuū ⁊ ſemē
illi⁹ ipſa conteret caput tuū &
tu iſidiaberis calcaneo ei⁹ geñ.
iij. Secūdo ut ſic animas ma
leficorum & eis credentium de
cipiat ad amicitiam demonū
inclinatas per infidelitatis vi
tiū ſub ſpē boni non ſub ſpē ma
li. Tertio ut corpora ſic ledat
innocentum vel minus viciīs
infectorꝫ. nam poſtea ut per ex
perientiam patʒ tales habent
viſum freqūēter horribiliorē
q̄ antea ex veſtigiis demonū
relictis in oculis vel facie vidē
g tis. ¶ Queſtio tertia an veri
tas aliqua ſubſit hiis q̄ dicū
tur de mōte veneris. vbi cum
pulcherrimis feminis dicuntur
quidā frui luxuria ⁊ voluptate
ad placitum Rn̄det wilh. vbi
ſup̄ li. de vniuerſo q̄ fictitiū ē
totum. licʒ demonū opere ta
les homines illudātur modis ta
ctis in primo dubio ut in veri
tate eis fieri videatur qḋ tm̄ i
apparētia ſit. vnde refert q̄ q̄
dam miles ſe ſic putabat frui
q̄d a femina luxurioſe. q̄ euigi
lans ſe reperit in luto quodaʒ
realiter amplecti quoddā ca
dauer mortue beſtie. ¶ Que h
ſtio quāta an veritas ſit qḋ q̄
dā in linea rem bagute famāt
& eis credētes de quodā mō
te circa bernēſe opidū. i quo
referūtur eſſe abſcōditi in an
tro viri ⁊ femie deuotiſſime vi
uētes nullam cōmunionē ha
bētes cū aliis fidelibus niſi q̄
in feſtiuitatibʒ p ſacramentiſ
recipiēdis trāſferūtur p aera
ad quoſdam ſibi notos preſ
biteros in parrochiis. Rn̄ſio
q̄ demonis opera iſta ſūt. put
ſūdit⁹ inueſtigaui. ⁊ laquei
innocētum ſicut in precedēti
b⁹ duob⁹ dictum eſt dubiis
Noui eni quādam deuotam
ſcīmonialem quam dy abol⁹
quidā multo tēpore ipugna
uit etiā viſibiliter. q̄ hanc de
mōſterio conabatur educere
illeſā ſub tali de quo queitur
mēdacō ſed mentita eſt iniqui
tas ſibi. nam ipā reſtitit de cō
ſilio prudētum ⁊ demonem
non curauit. ¶ Queſtio qn̄ta i
q̄d ſentiēdū eſt de nocturnis

exercitib; qui aliqñ dicūtur vi
deri ⁊ vnde ꝓueniāt tales ap
parētie· ⁊ cur apparent· Se ſm
willel· vbi prius· Et ſm tho·
in· iiii· di· xlv· Rō aliqñ viuēti
bus tales apparent· Et pōt cō
tigere ꝙ ſeptem modis fit ap
parentia taliū exercituū· aliqñ
opere ⁊ pñtia bonoꝝ angelo
rū· ſicut helizeo factū ē in adiu
toriū ꝯtra ſiyrios eū capē volē
tes· iiij· regū· vi· aliqñ fiūt exer
citꝰ demonū ab eiſdē viuos de
ludere volētes. Sicut rex demo
nū cū ſuis apparuit btō marti
no in ſpē xpi martinū coronaē
geſtiēs ꝑ meritis · Ita in vitaſ
patrū de quibuſdā legitur Itē
i libro dyalogoꝝ btī grego·
de congregacōe demonum iu
dicia inter ſe diſcernētium ſup
reos legimꝰ· aliqñ fit apparen
cia ſanctoꝝ in patria exiſten
ciū ꝗ ꝓpria virtute ad viuos
veniſſe legūtur eis in adiutoriū
Sicut ſāctus felix martir qui
ciuib; nolanis apparuit a bar
baris obſeſſis· Et idem creden
dum eē de alijs ſanctis ꝓut au
guſ· recitat libro de cura ꝑ mor
tuis habenda· aliqñ fit ab aīa
bus que ſunt in purgatorio ut
ſuffragia expetāt ut btūs gre·
iiij· dyalogorū probat multi
pliciter· Et wilh· ſimiliter· ali
qñ fit ab aīabꝰ damnatis ad
erudicōem hoim ⁊ ad terrorē

aliqñ fieri poteſt erudicōne ⁊
immiſſione bonoꝝ angeloꝝ
in ſpiritū viuentis alicuiꝰ ſine
reali apparentia · aliqñ etiā fie
ri poteſt mera decepcōe demo
nū ſicut in primo dubio dictū
eſt· Ex quo pat; falſum eſſe ꝙ
damnate aīe nunꝙ̄ infernum
exeant· ymo hoc aliquādo fit
dicit ſāctus tho · ſed pro tunc
damnacōnem ſecum ferūt· vñ
dicit thō· etiam modum quo
iſte apparicōes fiunt aſſignan
do · Quāuis inquit anime ſan
ctorum vel damnatoꝝ preſen
tialiter aſſint vbi apparēt· nō
tamen credendum eſt hoc ſem
per accidē· aliquando eni hu
iuſmoi apparicōes fiūt vl' i dor
miēdo vel in vigilādo opacōe
bonoꝝ vel maloꝝ ſpirituū ad
inſtructōe; vel decepcōe; viuē
tiū Hic etiā ⁊ viui hoies aliqñ
alijs apparēt ⁊ eis multa dicūt
i ſomnijs cū tñ ꝯſtet eos non eē
pñtes· ſicut augꝰ· ꝑ multa exē
pla ꝓbat in li· de cura ꝑ mortu
is hnda· Queſtio· vi· an veꝝ k
ſit ꝙ aliq̄ hoies ſint ſilueſtres
Re· albtꝰ i de al· ꝙ ſic vel ſalte;
mōſtr̄ hoim ſūt Hūt ei in qñ
tuplici dr̄a ꝗ in ſiluis apparēt
i hūana ſpē aliqñ· aliquādo veri
hoies rōnales · ſic plues pres
ſācti legūtur i vitaſ prm nudi
⁊ pilis hirſuti quodāmō vel tecti fo
lijs heremiticā vitā ſoli duxiſſe

Et aliqñ ꝑ beſtijs a tyrānis a
caſu in retibus ferarū capti. ali
qñdo ſūt mōſtra quedā in hu
mana natura racōnalia tamen
ſic ſatiri qlē vidit btūs antho
ni9 cū paulum p̄mū heremitā
queſiuit. Sicut ſcribit btūs
iero. Ait eni ſatirus ille ad an
thoniū. mortalis ego ſum vnus
ex accolis heremi legacōne fu
gor gregis mei. p̄camurq3 ut
omunē dn̄m ꝑ nobis dep̄ceis
quem ꝑ ſalute mūdi olim veniſ
ſe cognouim9 ⁊ i omnem ter
ram exiuit ſonus eius. Erat au
tem homūtio ad vncis narib9
fronte cornib9 exaſpatus cuiꝯ
extrema pars corporis in cap̄
rum fines definebat. Aliqñ ſūt
qui apparēt veri hoīes. ſed ne
glectia velut beſtie facti. Sic
hodie ſunt cir̄ terrā galecie in
hiſpanijs inſulis hoīes dome
ſticos fugiētes velut fere ut do
cet experiencia. de talibus etiā
vidētur fuiſſe mas ⁊ femia cir̄
ſaxoniam capti per venatores
de quib9 refert alb. in de ail. ꝙ
oīno ſpēm humanam videbā
tur habere. ſ3 velut moriones
eſſe videbātur. vir eni viu9 ſ3
femīa mortua capiebatur. ali
qñ ſunt pigmei qd̄ aial ſcd̄m
alber. vbi pri9 ē multum ſimile
homini qꝛ erecte incedit. mani
bus vtitur ad opera quedam
loqtur ligua. Et tn̄ ſimplicit

plus ē beſtia ꝙ hō. licet ſit no
bili9 aialium infra hominē. ali
quādo etiam demones i ſiluis
apparēt eē hoīes vel femine ut
decipiant incautos. Sicut cō
muiter legitur in vitas patrū.
¶ Queſtio. vij. an verū ſit ꝙ l
malefici poſſint facere verā aia
lia arte ſua. Re. ſcd̄z alb. vbi ſu
pra. ꝙ ſic deo ꝑmittēte. aliqñ
do ipfecta quedam aialia ꝓcu
rare poſſunt fieri nō in inſtāti ſi
cut deus facere poteſt. ſ3 motu
quodam licet ſubito. ſicut pa
tet de maleficis ſcd̄m aug9. Et
exod. vij. vbi glō. ſtrabi ſuper
iſto vocauit pharao ſapiētes
dic. ꝙ demōes diſcurrūt ꝑ mū
dum ⁊ colligūt diuſa ſemina
⁊ ex eorꝫ adaptacōe p̄nt pro
rūpere diuerſas ſpēs. Et gloſa
ibidem ſic dicit dū ꝑ incātatio
nem demonū malefici aliquid
efficere conātur diſcurrūt per
mūdum ⁊ ſemina ſubito eorꝫ
de quibus hoc agitur afferūt
⁊ ſic ex illis permittēte deo no
uas ſpēs rerū producūt. licet
ergo demonū ope fieri poſſunt
deo permittēte vera talia nō il
luſoia id ē ſolū apparentia tamē
talia dicuntur ſigna mendatia
ſemper. qꝛ demones talia ſolū
⁊ p̄ncipaliter faciunt ad ſedu
cēdum homies videntes ꝓpter
qd̄. ij. theſſ. ij. dic. apſus de an
tixpō. ꝙ aduentus eius erit

ſcd̄m opacōem ſathane in om
ni virtute ⁊ ſignis ⁊ ꝓdigijs
mēdacibꝫ. ſancti aūt miracula
dei virtute increata impetrant
vtilia fidei ⁊ inſtātanee cū pla
m cet altiſſimo. ¶ Queſtio. viij.
an ope demonū trāſfoꝛ̄tiones
pn̄t fieri hoim in beſtias. ſicut
in lupos ⁊ huiuſmoi. Rx. ꝙ nō
vn̄. xxvi. q. v. Epi ex ꝯſilio acq̄
renſi ſic dicitur. Quiſquis cre
dit poſſe fieri aliquā creaturā.
aut i melius. ā in deteriꝰ immu
tari. aut trāſfoꝛ̄i i aliā ſpēciē vel
in aliā ſimilitudinē ꝫ n̄ ab ipſo
creatoꝛe qui oīa fecit ⁊ ꝑ quē ꝫ
omnia facta ſūt proculdubio
infidelis ē ⁊ pagano deterioꝛ
Jdēlate oſtendit btūs augꝰ.
de ci. dei li. xviij. c. xviij. Vbi oñ
dit ꝙ demones faciūt tales trāſ
foꝛmacōnes non realit̄ ſed vi
ſum hūanū decipiendo. Sicut
oſtenſum eſt dubio p̄mo mul
tis modis. vn̄ Augꝰ. ibi dicit
ꝙ famoſiſſiā maga circes mu
tauit ſocios vlixis i beſtias Et
quedā ſtabularie mulieres cō
uertebant hoſpites ſuos in iu
mēta onera poꝛtantia. Refert
etiā ſocios dyomedis in aues
ꝯuerſos ⁊ poſtea lōgo tp̄e cir
ca tēplū dyomedis volabant
Et q̄d p̄ſtātiꝰ. narrauit de pa
tre ſuo vaciter qui dicebat ſe
caballū fuiſſe ⁊ annonam cum
alijs aīalibus baiulaſſe. Nam
ut augꝰ. ibidē ſoluit in primo
ſola apparētia fuit ⁊ oculorū
decepcō. in ſecūdo ⁊ quarto ve
ra onera fuerunt que demones
inuiſibilit̄ p̄ſentes poꝛtauerūt
Jn tercō vero ſocij dyomedis
ꝑ demones fuerūt de medio ſu
bito ſubtracti ⁊ aues vere loco
eorū immediate poſite que ibi
volauerūt. in nullo aūt predi
ctoꝛum de hoīe vere factū fuit
irrationale aīal ſꝫ ſolum appa
renter. dicit tamē thō. i. pāte
. q. Cxiiij. ar. iiij. Qd̄ oēs tranſ
mutacōnes coꝛporaliū rerum q̄
poſſunt fiei ꝑ aliquas virtutes
naturales ad quas ꝑtinent ſe
mina que in elemētis huiꝰ mū
di inueniūtur. poſſunt fieri per
operacōnes demonū huiuſmo
di ſeminibꝫ adhibitis. Sicut
cū aliqua res tranſmutatur in
ſerpentes vel ranas que per pu
trefactōem generari poſſunt.
Jlle vero trāſmutacōes coꝛpo
ralium rerum que non poſſunt
virtute natuꝛe fiei nullo modo
operacione demonum ſcd̄m rei
veritatē perfici poſſunt ſicut ꝙ
coꝛpus humanum mutetuꝛ in
coꝛpus beſtie. aut ꝙ coꝛpꝰ ho
minis moꝛtui reuiuiſcat. Qd̄ ſi
fieri videatur apparētia eſt ſic
oſtēſū ē q̄ſtione p̄ma. ¶ Que n
ſtio nona vnde ergo ꝓueit ꝙ
quidā ꝫ lupi tā crudelit̄ aſtute
et particularit̄ hoīes comedūt

fe. ſcd̄m alb. in de aīalibꝫ ⁊ ſm alios ꝙ ex ſeptem cauſis pro uenire pōt. Aliqn̄ ꝓpter famis augmētum. Sicut ⁊ cerui ali qn̄ ⁊ alie beſtie hoībus appro pinquāt. aliqn̄ ꝓpter ferocita tem viriū. ifrigidis enim regi onibus ſunt corpore minores ⁊ magis aſperi ⁊ feroces. Hic eciam tēpore coytus ⁊ qn̄ ha bent catulos ut Ariſtote. dicit li. de aīalibꝰ ſūt magis ſeui ſic canicule aliquādo ꝓpt̄ aſtutiā ⁊ ſenium. lupi eni ꝙ̄to ſunt ſeniores. tāto deteriores ⁊ no cent hoībus qꝛ non poſſunt ve nari beſtias propt̄ etatē ⁊ dē tes eorum oſtringūtur. aliqn̄ propter expientiā hūanarū carniū que qꝛ optīe cōplexio nate ſunt pōn̄s dulciores ſūt Unde ſicut voluptas leccato rē trahit ad voluptuoſū cibū ſic hūane carnes a lupis. aut in ſepulchro. aut poſt bellum hoīm vel alio mō guſtate. ali qn̄ propter cerebrū rabidum Efficiuntur enim ſicut canes ra bidi. ⁊ tūc quecumqꝫ inuene rit trucidāt. ſicut ⁊ canes ali q̄ aliqn̄ propter opacōem de monū ut hoīes credāt hoīes ⁊ vetulas falſo i beſtias mutai ſi cut pagani putabāt. vnde de monis opere potuit illud fieri qd̄ refert vincē. in ſpeculo hi ſtoiali li. vi. c. xl. in gallia inq̄t ante xp̄i incarnacōem ⁊ ante bellum punicū. lupus vigili e vagina gladium abſtulit. Et wilh. vbi ſupra refert de quo dā viro q̄ ſe conuerti putabat in lupū certis tēporibꝰ quibꝰ in antris latitabat. illuc enim certo tēpore iuit ⁊ ope demo nis velut dormiēs iacuit. ⁊ ſibi interim cū fixus maneret vide batur ꝙ lupus ipſe factus cir cuiret pueros deuorādo. Et cū illud realiter ſolū demō quēdā lupum poſſidens faceret pu tabat falſo ſe ſomnians circui re. quo modo tam diu demen tatus eſt vir ille quouſqꝫ inuē tus ē iacere in ſilua raptus mē taliter. aliquādo etiā fit propt̄ occultum vel manifeſtū dei iu diciū ꝙ demonū vel diuino in ſtinctu lupi propter pccā pn tum vel puerorꝫ tales dampni ficāt ſicut factū eſſe legimus de . xlij. pueris qui deridendo heli ſeū dicēdo. aſcēde calue aſcen de calue a duobꝰ vrſis de ſilua exeūtibus ſtatim iugulati ſūt . iiij. Re. ij. Et de leone qui pro phetā dei iuſſum nō iplentem occidit. iij. re. xiij. Hic etiā ut in hiſtorijs legimꝰ tpe Auiti epī vyeū. letanie minores q̄ ante aſcenſionē dn̄i celebran tur triduo inuētē ſūt qn̄ lupi ciuitates intrātes ibi hoīes vora uerūt publice hec deꝰ omiatus

eſt leuic̄·xvi·dicens· Si nō fe
ceritis mandata mea·emittā
in vos beſtias agri que conſu
mant vos ⁊ pecora veſtra· Et
deu·xxxij· Dētes beſtiarum im
mittam in eos cū furore trahē
tium ſup terrā atq; ſerpentium
Quod oſtēdit de⁹ effectu·iiij·
reg·xvij·quando leones immi
ſit qui deuorabant ydolatras
in terram ſamarie loco vero⁊
o dei cultorum poſitos· ¶ Que
ſtio decima·q̄d de raptis femi
nis in angaria et alias q̄ reſti
tute ſeſibus mira dicunt de ani
mabus in purgutorio·in infer
no·de furtis perditis ⁊ ſiſibus
Re·q̄ ſupſticiōſe agunt iſta ope
re demonum deluſe·ſicut in pri
ma queſtione dictum eſt·nec
obſtat q̄ cādela aduſte nō ſen
ciāt qn̄ ſūt in raptu·q̄r dyabo
lus mentē interiorē ſic ſtrigit
q̄ exterius nihil ſentiūt· Hic
fit aliqn̄ in melācolicis vel etiā
naturaliter· Sicut de q̄dā vi
ro noīe reſtituto r̄fert beatus
aug⁹·de ci·dei·q̄ qn̄ voluit ra
piebatur a ſenſib; adeo q̄ eti
p am vellicātes nō ſēſit· ¶ Que
ſtio·xi· Vtr̄ demones ſint q̄
nocturno tēpore i collis eq̄r̄
quaſi ſtrepas faciūt de crini
b⁹ vbi gutte ceree reperiūtur
⁊ pluā i ſtabulis beſtiar̄ face
re videntur· Re willh̄·q̄ ſic niſi
hoīes talia ex aſtutia facerent

artificialit̄· ¶ Queſtio·xij·vtr̄ q
demonum opere capſiões pue
rorum fiant· Dic q̄ infantes
ponantur q̄ nō impiguantur
ſ; ſemp miſeri ſūt· Rn̄det willh̄·
q̄ ſic·quando parentes infan
tes non oracōibus ⁊ cruce mu
niūt· Tunc enim demō vicem
infantis gerere poteſt vel tran
ſlacōnem facere deo permitten
te·vix tn̄ talia ſunt credēda fie
ri ope demonum niſi iratorum
iudicia aſſint· ¶ Queſtio·xiij· r
vtrum demon localiter poſſit
trāſferre aliquem hoīem de lo
co ad locum inuitum· Rn̄det
willh̄·q̄ ſic· Sicut etiam bon⁹
angelus tulit in cicinno capi
tis abacuck de iudea i caldeā
Exemplū aliud habes dubio
iij· Sed ut in precedenti du
bio dictū eſt ⁊ in ſolucōe p̄mi
dubij credēdum eſt talia ſolū
ut plurimū in ſpiritu id eſt in
ymaginatia hoīs fieri nō rea
liter n̄ forte raro ut tenet dn̄s
albtus ⁊ vlricus in ſūma· Rō
aūt aliquādo corporaliter fiat
⁊ localit̄ patz de puero q̄nquē
ni cuiuſdam nobiliſſimi viri q̄
puer monachus p̄tūc factus
a monaſterio nocte illatus eſt
piſtrino clauſo vbi repertus
manē ſe p quoſdā dixit ad mag
nū conuiuiū delatū ⁊ ut comede
ret iuſſum et p ſupiora piſtri
no immiſſum ut r̄fert pe·damiāi

Et lꝫ̄tur in ſpeculo hyſtorialⁱ
li.xxvi.c.lxiij. ꝙ aūt aliqui ma
leficiati vel amore mulierꝝ cap
ti dicunt ſe non poſſe cōtinere
qui oporteat eos currere ad a
maſias. verū eſt in parte ⁊ in
parte falſum. nā ſi dei gratiam
vellent inuocare ⁊ facere quod
in ſe eſt ut cōterentur de pctīs
deus illa eis dimitteret ⁊ gra
tiam infūdendo robur reſiſten
di demoni tribuerꝫ. Et ſic eos
ad peccādū nemo poſſꝫ coge
re vel moue violēter. Sꝫ ſi illa
rēnuunt. non mirū eſt ſi in po
teſtate demonis poſiti eorꝝ do
min⁹ eis dn̄atur dyabol⁹ vel
voluptatis appetit⁹. dic̄. ei bea
tus aug⁹. i omeli. ſup illo ver
bo ioh. vi. nēo pōt venire ad
meñ pater meus traxeit eū tr̄
hit vnūquēqꝫ ſua voluptas.
on̄dis oui viridem ramum ⁊
te ſeq̄tur. nullo ſcꝫ corꝑaliter
trahēte. Hic criſoſ. dicit ſuper
math. xx. de aſina quam xp̄us
eq̄tauit. ꝙ cū demon volunta
tem hoīs peccato poſſidet. qua
ſi ad libitū trahit quo placet
Exēplum dans de naui in ma
ri perdito gubnaculo que ad
venti libitū ꝑicitur. ita equo
potēter inſidens. ita rex tirāni
habens poſſeſſionem ¶ Que
ſtio. xiiij Quis faciat illos ſtre
pitus. ⁊ luſoia illa que audiū
tur aliqn̄ ⁊ videntur ut in in
quieta cōmib⁹ domorꝫ noctur
nis vbi proiciūtur lapides vel
inquietātur pulſu hoīes vel vi
dentur incēdi fantaſtici ignes
vel alie ludicre operacōnes ſꝫ.
ſcd̄ꝫ wilh. ⁊ Caſſianū in coll.
p̄rm Rn̄. qꝫ illa fiunt ⁊ ſepe ope
re demonum taliū qui pl⁹ no
cere non pn̄t hoībus niſi in ta
libus ꝑtāte diuina ligati. ridi
culoſi enim tales inutiles effe
ctus demonū malignorꝫ opa
oſtendunt. Aliquādo fiūt ſtu
dio malignorꝫ hominū qui do
mos volunt euacuari hoībus
vel lucrari tēporalia ſub titulo
falſo apparenciū aīarꝫ vel ſub
illo p̄textu introducere luxuri
am vel furtū cōmittere. aliqn̄
eciam fieri poſſunt ex curioſita
te hoīm volencium terrere pro
ximos ioco. vel ex fantaſticis
⁊ melācolicis debilitatibꝫ ꝑut
ex ꝑiēcia docet in prefatis eos
qui mundum immundum no
uerūt. Aie enim ſiue ſint dam
nate ſiue in purgatorio ſiue i
celo nullaten⁹ ſūt credende ta
lia facere. qꝛ primis nō legit̄
ad miſſum. reliquis qꝛ in cari
tate ſunt: iſta truſatoria inuti
lia non ꝯuenīūt. vnde nō ē du
biū qui demones aliqn̄ tales
etiam inq̄etudines faciant ut
error paganicus redeat quo
credebatur aīas defūctorꝫ cir̄
tumulos vel cir̄ aras hitare

non in inferno·ſi aūt adeſſent
anime de purgatorio tales ve
riſimiliter aut vtilia opera vel
ſalubria facerent ⁊ oſtēderēt
aut auxilia a viuis peterēt· Si
cut beatus greg· poit exemplū
t in·iiij· dyalogorum· ¶ Que
ſtio·xv· An demones poſſint ⁊
audeāt grauiter homines lede
re· Rn̄ſio ſcd̄m thō· q̄ ſic poſ
ſunt enim deo pmittente quin
tupliciter ledere·vicȝ in rebus
fama·corpore· vſu racionis· et
in vita· De rebȝ patet iob·i·et
ij·cui pecora· domū abſtulit et
liberos De fama patet in legē
da beati iero·ut refert Joh·an
dree i ihe romiano q̄ dyabol⁹
ſe transformauit in formā ſan
cti ſiluani epi i nazaret amato
ris iheronimi Qui demō p̄mo
feminā nobilem nocte in lecto
procare ⁊ prouocare cepit ad
luxuriā verbis ⁊ deinde fact⁹
ſolicitauit ad malū·que tamē
clamaret demon in ſpecie epi
ſācti ſub lecto femine ſe ab ſcō
dit vbi requiſitus ⁊ inuentus
p luxurioſa verba ſe mentitus
eſt eſſe epm̄ ſiluanū In craſti
num igitur ſanctus vir diſpa
rente dyabolo diffamatus eſt
grauiſſime que infamia tādem
circa ſepulchrum ſancti ihero
nimi fatente dyabolo in obſeſ
ſo corpore purgata eſt De cor
pore patet in beato iob· qui p

cuſſus eſt a demone vlcere peſ
ſimo iob·ij· De tali refert ſigib
tus·⁊ vincentius in ſpeculo hi
ſtoriali libro·xxv·c·xxxvij·q̄
t tempore ludowici ſecundi impe
ratoris in parrochia magunti
na quidam demon primo ſepe
lapides iecit ⁊ quaſi mallio ad
domos pcuſſit· Et deinde publi
ce loquēdo furta prodēdo ⁊ diſ
cordias ſeminādo plures inq̄
etauit· deinde oēs cōtra vnum
irritauit cui⁹ hoſpitium vbicū
q̄ȝ manebat incēdit ⁊ ob illi⁹
peccata omēs pati affirmauit· vn
de tādem tm̄ agros pro hoſpi
tio habere potuit ꝓpter quod
cū preſbiteri letanias celebra
rent multos lapidum iactibus
demon vſqȝ ad cruentacōem
leſit· aliquādo quieuit· aliquā
do ſeuit ⁊ p trieniū iſta conti
nuauit· quoſqȝ ibidem omia
edificia incendio ɔſumpta ſūt
De nocumēto vſus racōnis ⁊
vexacōne interiorum ſenſuum
patet in poſſeſſis ⁊ arreptitijs
p euāgelicas etiam hiſtorias
De morte ⁊ q̄ vita etiā quoſ
dam priuet patet Tobie·vi·
de ſeptē viris ſare virginis oc
ciſis qui ꝓpter luxurioſum ef
frenem appetitum i virginē ſa
rā eiuſdē non erāt digni matri
monio ¶ Queſtio·xvi· vtrum ma v
leficia poſſint veracit̃ ſuis male
ficijs homiēs ledē· ⁊ ſi ſic qb⁹

modis. ⁊ quibus rebus. dicū
tur aūt malefici ut dicit yſiđ.
.viij. ethimo. c. ix. ob facinoꝝ
magnitudinē hij elemēta ſb
dit ꝯcutiunt ſcʒ opere demonū
turbant mentes hoim ac ſine
vllo veneni hauſtu violentia
tm̄ carminis interimūt ut luca
n⁹ dic. hec yſidor⁹ Re. ſcđʒ tho.
in. ij. ar. diſ. vij. ⁊. viij. ⁊ in. iiij.
diſ. xxxiiij. Et cōmuniter ſcđʒ
omnes theologos ibidem ſcri
bētes ꝙ malefici oībʒ iſtis mo
dis poſſunt procurare leſiōes
in hoibus ⁊ eoꝝ rebus coope
rāte demone in quibus demon
pōt ſolū ledere vel decipe de q̄
bus modis iam dictum eſt a
principio hui⁹ matrie de ſup
ſticōnibus preſerti queſtione
immediate precedēti vicʒ. xv.
de hoc etiā infra dicetur. non
aūt fatiūt iſta immediate ma
leficoꝝ opera actione ꝓpria ⁊
immediata ſʒ talia fiunt per de
mones qui viſis maleficijs im
mediate ex pacto dudū cū ma
leficis a principio mundi ⁊ tē
poꝛe veteris ydolatrie habito
ſciunt qualē effectū debent ad
intencōnem maleficoꝝ procu
rare ut exēpli gratia. Scopa
quā malefica intingit aque ut
pluat nō cauſat pluuiā ſed de
mon talib⁹ viſis qui ſi deus ꝑ
miſerit ptātem habet in omia
coꝛpalia ⁊ in aerem ventos ⁊

nubes. ut ſtati talia procurare
⁊ cauſare valeat. maga ſiqui
dem ſignū dat ꝑ ſcopā. ſed de
mon illud procurat ⁊ agit ut
pluat ꝑ demonis actionē. cui
maga mala fide ⁊ opere ſeruit
⁊ ſe tradidit obſequijs illius
vel alijs. Hic qn̄ ymaginē ce
reā vel ſil'e ad maleficiēdū ali
quē. maleficus facit. vel quādo
maleficō alicui⁹ in aq̄ vel plū
bo ymago apparʒ quicq̄d mo
leſtie infertur tali ymagini. ta
le expitur fieri ymagiato id ē
hoi malefitiato. puta pūctura
vel alia leſura quecūqʒ. que le
ſio realiter q̄dē infertur yma
gini ꝑ maleficū vel ꝑ aliū ho
minē. ſed inuiſibiliter demon
maleficiatū hoiem eodem mō
ledit. dei permiſſione ſi deme
ruit reus. Queſtio. xvij. an
licitū eſt talia maleficia tollē
Rn̄. ſcđm doctores ſub diſtin
ctōne. aut tolli pn̄t ſine ſupſti
cōſis modis ut ꝑ licitū exoꝛciſ
mū ꝗ per oracōeʒ vel iterceſſio
nem ſcōꝝ. vel ꝑ ſacramēta
lem malefitiati ꝯfeſſionē vel ꝑ
preſciſam oſtenſionē ſeu indi
cacōnem alicui⁹ qui ſcit vbi ē
ymago. vel ꝑ ſolum motū lo
calem. vel mō cōgruo ſimili⁊
ſic ē licitū. aut nō poſſunt tolli
niſi ꝑ ſupſticioſum modū. vel
ꝑ noua malefitioꝝ opera ⁊ ſic
eſt illicitū. qꝛ ſcđʒ apſtum non

ſūt faciēda mala ut eueniāt bo
y na· ¶ Queſtio·xviij·an ne hij
qui in caritate ſunt ledi poſſint
p maleficos ſicut hij qui in pec
cato mortali· Rn̄detur ſcd̄m Caſ
ſianū in collacōe patrū q̄ neq̄
q̄·boni enim in rebus p demo
nem ⁊ ſuos ledi poſſunt in me
ritū eorum ⁊ probacōe; ut in
bonis fortune que ſunt exteri
ores res·fama ⁊ ſanitate corpo
ris· Sicut de btō iob patuit q̄
in talibus leſus fuit p demonē
ſed in nullū peccatum bonis ho
minibus inuitis p maleficia tr̄
hi poſſunt licet tēptari valeāt
ab intra ⁊ in carne extra ſ; nul
latenꝰ violētari· Hic enim po
nit exemplū caſſianꝰ de duob;
maleficis q̄ beatū anthoniū p
tres demōes ſucceſſiue miſſos
de cella mouere neq̄uerūt licet
tēptatum ſe p hoc ſentiret Hoc
q̄ ſigno crucis ⁊ oracōne tem
ptacōni reſiſtit inefficacia ho
minū fuerunt maleficia vero in
peccatoribus demon poteſta
tem maiorē habet ⁊ magnā·
vnde veritas ait luce·xi· Cum
fortis armatus cuſtodit atriū
ſuū in pace ſunt oīa que poſſi
det· Si aūt fortior ſupueniēs
vicerit illū vniuſa arma eius au
3 fert in quibꝰ cōfidebat ¶ Que
ſtio·xix·cur malefici inſtrumē
ta ſue malitie p ſacramenta ec
cleſie vel p alia diuina tāgi p

curant ut filum trahendo p criſ
ma ſacrū vel ymaginē ceream
ſb palla altaris ad tēpꝰ ponē
do ⁊ ſimilia faciēdo Re· demōis
inſtictu iſta ſiūt triplici de cau
ſa Primo ut nō ſolū hoīes p ta
lia pficidi fiāt ſ; etiā ſacrilegi di
uina qn̄tū in eis ē ɔtaminādo
plꝰ deū creatorē ſuū offendāt
intimius animas ꝓprias cōdem
nēt ⁊ plures in peccata ruere
faciant· Secundo ut deus ſic
grauiter p hoīes offenſus ſcd̄;
beati augꝰ·ſentētia; demōi ma
iorem poteſtatem in hoīes ma
los tribuat quibus deus cōce
dit iratus quod denegar; pro
pitiꝰ· Tercio ut ſic ſub ſpē boni
apparentis plures ſimplices fa
ciliꝰ decipiat qui tacta diuinis re
bus ⁊ oracōib; a deo putāt eci
am aliquid numis obtinuiſſe
vbi ſolū maiora peccata ſunt
cōmiſſa· ¶ Queſtio·xx·eſt cur aa
plura maleficia ⁊ ſupſticōnes
exerceri ſolēt ſacracōribus an
ni tpibus ⁊ pſerti cir̄ feſtū na
tiuitatis xp̄i Re· q̄ triplici de cā ſi
cut i pcedēti dubio p oīa· q̄ fe
ſta plꝰ frāguntur pcc̄is mortali
b; q̄ mechanicis opibꝰ ut au
gꝰ·dicit li·de decē cordis Sup
ſticō aūt de maximis huilibus
operibus demonis eſt contra
diuinā reuerētiā· Racō ſecūdi eſt
ſpēalis de kl̄is ianuarij·quia
ut ypid·di·li·viij·et hiap·c·iij·

Janus a quo ianuari⁹ menſis
dictus ē. q̄ in circūciſionis xp̄i
die incipit. ydolū fuit diuerſ
ſaciebus cōfictum. vna tanq̄
eſſ; finis anni p̄cedētes. ⁊ alia
tanq̄ eſſ; principium futuri ⁊
imminētis anni ꝓtector ⁊ for
tunatus auctor. i cui⁹ reuerē
ciā poti⁹ demonis in ydolo ve
nerati ſūt demōes. varias omo
cōnes luxurioſas fecerūt ſtre
nas ⁊ iocalia ſibi mutuo ho
mies tr̄diderūt. choreas varias
duxerūt. mēſas preparauerunt
de quibus mētio fit p beatum
aug⁹. in multis locis ⁊ libris
Et. xxvi. q. v. hēs fere p totum
S; has corruptelas falſi xp̄i
ani imitantur hodie circa eadē
feſta. lic; p̄dicacōe ſanctorū
extirpate ſint in multis locis.
⁊ tamen demonum operacōne
alicubi tranſlata ad tēpora car
niſpriuij. qn̄ cū laruis ⁊ ludis
⁊ alijs ſupſticōibus ſilia ſiūt
bb ¶ Queſtio. xxi. vn̄ prouenit q̄
ſpē ſepe in maiori multitudine
reperiūtur ſupſticōſe ⁊ malefi
ce q̄ viri ſx. triplici de cauſa.
Primo q̄ prone ſūt ad credē
dum. fidē autē malam demon
principaliter querit. vn̄ eccī.
. xix. Qui cito credit leuis ē cor
de ⁊ minorabitur. Secūdo q̄
a natura ꝓpter fluxibilitatē cō
plexiōis. faciliois ſūt impſſio
nis ad reuelacōnes capiēdas
p impſſionē ſepatoꝝ ſpirituū
ut wilh. dicit vbi ſup̄ qua cō
plexione cū bene vtūtur mul
tum bone ſūt. cū male peiores
ſunt. Tercō q̄ linguam lubri
cam habēt ⁊ ea que mala arte
ſciunt. eis cōparibus feminis
vix celare pn̄t. ſeq; occulte cū
vires non habeāt. p maleficia
vīdicare querūt faciliter. vnde
eccī. xxv. Cōmorari leoni ⁊ dra
coni pl⁹ placebit. q̄ hitare cū
muliere neq̄. Breuis omnis
malicia ſup malitiam mulierū
¶ Queſtio. xxij. vtꝝ credi poſ cc
ſit licite q̄ demōes incubi ſint
⁊ ſuccubi mulieib; infeſti ⁊ fe
minas cognoſcētes Rn̄ d; au
g⁹. de ci. dei. q̄ ſic. Et y ſide. li.
. viij. et hōꝝ. ⁊ thō. in multis
locis Quo aūt ⁊ quib; de cau
ſis illa ꝓueniant. quō vel an
liberari poſſit quis ab hac vexa
cōne. vide in dyalogo quem
collegi de formicaꝝ ꝓprietati
bus li. v. ¶ Queſtio. xxiij. an dd
ne poſſint aliq̄ regule dari per
quas agnoſcatur vtrū aliq̄d
ſit ſupſticōſum vel nō. dicit
aūt ſupſticō vt pt; coll. ij. ſup
illo q̄ ſūt racōe; habētia ſapiē
tie in ſupſticōe. gloſa eni dicit
ibi q̄ ſupſticō ē religio ſupra
modū ſeruata id ē modis vel
circūſtācijs malis ⁊ defectuo
ſis. Eſt vero religio virtus in
clinās ad exhibēdū deo racōe

ſue excellētie debitū cultū. a ho
norē tam in cordis q̄ in corpo
ris actibus. ſꝫ. ſcḋm tho. 2. 2. q.
.lxxxiij. q̄ ſic ſaltē in genere ⁊
lr̄atis prout ex verbis elicitur
eius ſancti. Et ſunt q̄n̄qꝫ. Pria
eſt cū gloīa dei ſit finis noſter
pn̄cipalis quē in oībus quere
re debem⁹. Attēdatur an opuſ
ſit ad gloriā dei a homo in ope
re deo det principaliter gloriā
ꝑ ipſumqꝫ opus mens hoīs deo
ſubiciatur iuxta illud. i. corī.
.x. Siue māducatis ſiue bibi
tis ſiue aliud quid faciatis oīa
in dei gloriā facite. Secunda
videatur an opus quod ſit a
quod ꝑtinet ad aliquā abſti
nētiam corporalē vel ad corpo
ris exercitium vtrū ſit refrena
tim cōcupiſcētie modo virtuti
debito ſm ritū ecclie vel ſm mo
ralē doctrinā. q2 aplūs dic. rō.
.xij. Racōnabile ſit obſequiū
vr̄m loquendo de corꝑalibꝫ ex
ercicijs. Tercia videatur an
op⁹ ſit ſm ſtatutū vniūſalis
ecclie. vel ſcḋꝫ ſcripture ſacre te
ſtioniū vel ſaltē ſcḋꝫ ꝑticulāis
eccīe ritū. ā de cōſuetudīe gn̄a
li q̄ ſm aug⁹. ꝑ lege habēda ē
vn̄ btūs gre. ſcribit aug⁹. an
glorꝫ epō dicēti. q̄ ſunt diuſe
eccīe ɔſuetudīes in miſſaꝝ cele
bracōe. mihi inquit gre. placꝫ.
ut ſiue in rōna. ſiue in galliaꝝ
ſeu ī quacūqꝫ eccīa aliquid in
uemiſti qḋ pl⁹ oīpotēti deo poſ
ſit placere ſolicite eligas. Diuſ
ſe inq̄t tho. eccīe ɔſuetudīnes ī
cultu ḋuo in nullo veritati di
uine repugnāt. ⁊ ideo ſunt ſer
uāde a eas ꝑtenire illicitū eſt.
Quarta inſpiciatur an op⁹ ad
hibitū vel exercitū ad effectū
q̄ expectatur hēat naturalē ꝓpe
tatē vel non de quo phiſici me
dici ⁊ aſtrologi inq̄ntum taleſ
multa iudicarē pn̄t ⁊ theologi
Quita cōſideretur ſi op⁹ nō ē
merito res alicui⁹ ſcādali dati
ꝑbens occaſionē ruīne. q2 tūc
licꝫ nō eſſꝫ ſupſticōſū tn̄ ꝓpter
ſcādalū eēt dimittēdū vel diffe
rēdū vel occulte ſine ſcādalo
faciēdū. Ruic q̄d ē viū ex ꝑmiſ
ſis ɔtrariū timēdū ē ut ſupſticī
oſū vel ut pccm̄. ꝓpt̄ priā illici
tū eſt exercē in nouo teſtamīto
cerimoīalia vel iuditialia vete
ris teſtamēti n̄ de nouo inſtitu
ta eēnt ab eccīa vel gētē. ꝓpter
idēꝫ a ꝓpt̄ regulā ſcḋā fatue
faciūt uouētes nō pectinare ca
put ſabbato vel ieiunare die
dn̄ico tāq̄ melioi die a ſimilia
ꝓpt̄ tertiā ſupſticōſe agūt q̄ in
ritibꝫ alicui⁹ eccīe ꝑticularis in
ꝓceſſioibꝫ vel hmōi ſe nō con
forn̄t cōmūitati n̄ aliūde excu
ſentur. ꝓpt̄ quartā ſupſticōſe
agūt q̄ vtūtur caracteibꝫ igno
tiſ vel noibꝫ ſuſpectis vel alliga
cōnum mođ nihil coopantib⁹

naturaliter effectui q̃ expecta
tur. q2 p̄ſata de ſe naturaliter
nullius actiuitatis ſūt cū ſint
artifitialia ſolum q̄ quātitate
Idem eſt de ymaginibus per
aſtrologos factis ⁊ anulis ac
lapidibus ſuis artifitialibus
Similiter qui credūt q̄ celi vel
ſtellarꝫ influētia aliquē neceſſi
tet ad aliqđ viciū. ꝓpter quā
tam ſi res ſcādaloſa eſſꝫ nōbi
liter etiā benedictiones aliq̄
que a ſeculaib9 p verba deuō
ſiūt ſine malis ritib9 ſup infir
mos eēnt ſaltē nō publice fati
ee ende. Queſtio. xxiiij. vtrꝫ fa
ſcinacōes ſeu iuultuacōnes hē
ant efficatiā malā ī pueis a ve
tulis mal'. Re. thō. 2. 2. q. xxxvi.
non eſſꝫ illicitū cauere. ſi quis
timeretꝫ nocumētū alicui puero
ex oculo faſcināte. quā faſcina
cionē ſic declarat. i. p. q. cxvij.
nam ut inq̄t ex forti ymagina
cione anime immutātur ſp̄us
corporis coniuncti que quidem
immutacō ſpirituū maxime ſit
in oculis ad quos ſubtiliores
ſp̄us proueniūt. oculi enim in
ſitiūt aerē ɔtinuū vſqꝫ ad det
minatū ſpatium p quē modū
ſpecula ſi ſint noua ⁊ pura ɔtrā
hunt quandam īpuritatem ex
aſpectu mulieris mēſtruate vt
Ariſtot. dicit in li. de ſomno ⁊
vigilia. Hic igitur cū aliqua
aīa fuerit vehemēter cōmota
ad malitiā ſicut maxie ī vetu
lab9 ɔtingit efficitur ſcđꝫ mo
dum p̄dictū aſpectus eius ve
nenoſus ⁊ noxius ⁊ maxime
pueris qui habēt corpus tene
rū. ⁊ de facili receptiuum imp̄ſ
ſionis. poſſibile ē etiā q̄ dei per
miſſione vel ex aliquo occulto
facto cooperetur ad hoc malig
nitas demonū. cū quibꝫ ſortile
ge vetule pactū aliqđ habent
hec thō. Queſtio. xxv. Cur ff
plus vexari videtur fantaſijs
vel mirabilib9 apparicōnibus
puerpere ⁊ purgacōnis ſue tē
pore q̄ alie infirme pſone Rñz
q̄ triplici de cauſa. Prima ſcđꝫ
alb. in de ſomno ⁊ vigilia pro
pter cōdicōem ſue īfirmitatis
p tūc horrēde ymagines faci
lius naturaliter eis in cerebro
p̄ſentātur quas demones vel
ſilia credūt eē cum nihil ſit re
aliter. Secunda q2 tales ſepe
vetulas p famulabus habent
que ſunt plene ſupſticōnib9
vnde gladio puerꝑās de ſero
quodāmō benedicūt. gallinā
nigram lecto coniūgūt. ſi pu
erpere moriūtur in puerpeio
eas iam defunctas in eiſdē cal
cijs ⁊ veſtimētis quibus veſti
te erāt viuētib9 propinquare
certo tpe affirmāt ⁊ multa ſi
milia fatua aſſerūt. Tercia q2
alie femine ſupſticōſe puerpe
ras crebro viſitāt. que eciam

pluã ſupſticõſa ſolent ſemina
re ꝓpter que ſi puer ꝑre cito ta
lib9 credũt non mirũ ſi plus q̃
alie vel alij infirmi fantaſijs fa
tuis a deo vexari permittũtur
iuxta illud eccĩ·xxxiiij·Fãtaſi
as patitur cor tuũ ñ ab altiſſiõ
88 emiſſa fuerit viſitacõ ¶ Que
ſtio·xxvi·vtꝝ licitum ſit ꝑ car
mina ſcripta vel verba ſac̈ bñ
dicere ifirmos hões vel iumẽ
ta·⁊ an licitũ ſit eadẽ ſecũ defer
re ⁊ portare que incantacõis
ſpẽm habere videtur Incãtato
res enim dicuntur qui artẽ ali
quã verb pagũt ut dicit yſid·
·viij·li·ethiaꝝ·Rñdet tho·2·2·
vbi ſup q̄ ſic·Septem cõditi
onib9 ſeruatis·vna eſt ut videa
tur ne verba aliq̃d cõtineant
quod ꝑtineat ad inuocacões
demonum expſſas vel tacitas·
Secũda ne cõtineant ignota
noia·quia ſcd̃z criſoſ·talia me
tuenda ſunt ne aliquid ſupſti
cõis lateat·Tertia ne mateia
verborum aliquid falſitatis cõ
tineat·quia ſic ei9 effectus nõ
poſſꝫ exſpectari a deo qui non
eſt teſtis falſitatis·Quarta ne
ibi contineantur vana ut kara
cteres inſcripti preter ſignum
crucis·Quĩta ne ſpes habeat̃ i
modo ſcribẽdi aut ligandi aut
in quacũqꝫ huiuſmodi vanita
te que ad diuinã reuerentiam
nõ ꝑtineat quia alias iudicare
tur ſupſticõſum eſſe.Sexta ut
in alligacõe·prolacõne vel ſcri
ptura diuinoꝝ verboꝝ reſpe
ctus ſolum habeatur ad ſacra
v̓ba ⁊ ad intellectũ eoꝝ ⁊ ad
dei reuerẽtiam ſeu ad v̓tutẽ di
uinam a qua exſpectatur effe
ctus vel ad ſanctorum reliq̃as
a quib9 etiaꝫ prefata exſpectã
tur ſecundario licet a deo prin
cipaliter Septima ut cõmitta
tur effectus qui exſpectatur di
uine voluntati qui ſcit vtꝝ ſa
nitas vel tribulacõ pl9 proſit
inuocãti vel min9 vel an obſit
Et hãc cõdicõnem ponit tho·
in·1·2·in mateia de grãa·Et di·
·xv·in.iiij·Alias erit licitum ſi
nulla dictaꝝ ſeptem condicõ
num opus inferit·ꝓbat tho·
ꝑ illud marc̃·vltimo criſto di
cente·Signa eos qui credide
rũt hec ſequentur·In nomine
meo demonia eiiciẽt linguis lo
quẽtur nouis·ſerpẽtes tollẽt ⁊c̈
Item nõ minois ſãctitatis ſũt
verba dei q̃ ſãctoꝝ reliq̃e dicẽ
te aug9·Nõ eſt min9 verbũ dei
q̃ corpus xp̄i·ſed ſcd̃m oẽs li
cꝫ reliquias ſãctoꝝ ſecum reue
rẽter portarẽ ergo qualitcũqꝫ
nomen dei inuocetur rite per
oracõeꝫ dñicã ꝑ ſalutacõeꝫ an
gelicã vel alio modo licito ſpeſ
haberi põt in eo cõmittẽdo effe
ctum diuine voluntati·Ex p̄di
ctis elicit ſãctus doctor q̄ pre

dictis ſeruatis' cō dicōibꝫ ꝑ di
uina verba licitū ē arcere ſer
pētes. Et eadem racōe ut dicit
quecūqꝫ aīmalia ſi ſolꝰ reſpe
ctꝰ hēatur ad ſac̄ verba ⁊ ad
diuinā virtutē de ſerpentibus
tn̄ caute eſt agēdum in incāta
cōibꝫ qꝛ ut dicit ſepe tales ha
bent illicitas obſeruātias. ⁊ ꝑ
demones ſorciūtur effectū. pci
pue in ſerpētibꝫ. qꝛ ſerpēs fuit
primū demonis inſtrumentū
hh ad hōieꝫ decipiēdū. ¶ Que
ſtio. xxvij. vn̄ ortum habeant
bn̄dictiōes ⁊ carmiacōes q̄s
vetule hodie ſuper infirmos ⁊
viri quidā faciūt. Rn̄. ꝙ prin
cipium hoꝝ fuit ſanctiſſimum
Sed ſicut oīa demonis inſti
ctu depuantur mediantibꝫ de
moībus ⁊ malis hōibꝰ. ita et
diuina noīa. nam apl'i ⁊ ſācti
viri ſcōꝫ illud mar. xvi. In no
mine meo demonia eiiciēt. infir
mos viſitarūt ⁊ oracōes ſup
eos ꝑ ſacra verba fuderūt. dei
de ſac̄dotes deuoti ſimilia rite
pegerūt ꝓpter qd̄ deuotiſſime
oracōes ⁊ exorciſmi ſcī reperiū
tur in antiquis hodie eccleſiis
ad omnia q̄ hōines facere vel
pati poterant ꝑ deuotos viros
applicati olim ſine omni ſuper
ſticōne. ſicuti etiam hodie ſra
tos ⁊ ſacre theologie docto
res noui qui infirmos viſitā
tes ſilia verba egrotis applica

uerūt. non ſolum demoniacis
Sed ſupſticōſi homines a ſe
multa vana ⁊ illicita ad iſtar
hoꝝ inuenerūt. quibus hodie
vtūtur circa infirmos hōies ⁊
iumēta. nec clerꝰ amplius ex
ſua deſidia licitis vtitur verb̄
viſitādo infirmos n̄ raro ꝓpt̄
qd̄ wilh̄. dictꝰ durandi glō
to ⁊ raymūdi dic̄. ꝙ talia p̄fa
ta ſac̄dos religioſus ⁊ diſcre
tꝰ aut etiā laycus vir ſiue mu
lier excellēns vite probate di
ſcrecōis facere pōt. ſuſa oracōe
licita ſup infirmum non ſuper
pomum aut ſuper cingulū ⁊ ſi
milia. ſed ſup infirmātes. Iux
ta dictū mar. vltio ſup egros
manꝰ imponēt. nec ſūt huius
moī perſone prohibēde a tali
bꝫ niſi forte timeatur ꝙ ad ex
emplum illoꝝ indiſcreti ⁊ ſup
ſticōſi alij carminacōnis ſibi
vſurpēt abuſū tuētes ſe exem
plo illoꝝ. ¶ Queſtio. xxviij. ii
vtꝝ ne credi poſſit licite ꝙ de
moiaci iuuari poſſint ⁊ melꝰ
habere ꝑ herbaꝝ vel lapidum
aliquoꝝ applicacōem. Rn̄. ꝙ
licet demon talibus immedia
te arceri non poſſit qꝛ ſup oīa
corpalia potētior ē iuxta illd̄
Job. xli. non ē poteſtas ſuper
terrā que ei cōparari poſſit. tn̄
ꝑ p̄fata que naturaliter cōpe
ſcere habent aliq̄s manie vel
alteriꝰ infirmitatis ſpēs quibꝫ

demon inſtrumētalit̄ vtitur in
poſſeſſo hōie leuius habē pōt
demoniac9· Et ſcd̄m quoſdaꝫ
totalit̄ liberari· vnde· xxvi· q. vl
tima dicitur· Et eſt autoritas
btī Jeronī· demoniū ſuſtinenti
licet petras vel herbas habere
ſine incantacōne· Ad idem eſt
magiſter in hiſtoia ſcolaſtica
ſup thobiā· ⁊ nicola9 de lyra ſu
p primo reg̃· de ſaul' obſeſſiōe
kk ¶ Queſtio· xxix· vtrum licitū
ſit demones adiurare· Rn̄ſio
ſcd̄m thō· 2· 2· q· xc· q̄ ſic dum
modo modi teneātur debiti ex
preſſi ſup̄. q· xxiij· a· xxvi· Pro
cuius intellectu ſcōꝫ eūdem tho·
primo nōndū q̄ iurare ꝓmiſ
ſorie eſt ſeipm̄ immobiliter or
dinaē ad aliquid agendū Nā
ille qui iurat iuramēto promiſ
ſorio p reuerēciam diuini noīs
quod ad confirmacōnem ſue
promiſſionis inducit ſeipſum
obligat ad faciendum qd̄ pro
mittit· Secundo nōndū q̄ ad
iurare eſt p quandam ſimilitu
dineꝫ iuramēti promiſſorij a ſe
iducti aliū ad aliquid agend̄
prouocare Tercō nōndum q̄
ſicut homo iurādo promiſſorie
ſeipſum ad aliquid agendum
ordinat ſeu prouocat ita pōt
alium ad agendum dupliciť
prouocare· Superiores quid̄
deprecādo· inferiores autem im
perando ſeu cōpellendo· Et ſic ē
duplex adiurādi modus· vn9
quidem p modū deprecacōnis
vel inductōnis ob reuerenciaꝫ
alicuius ſacri vel per modum
amicitie ſeu beniuolēcie Alius
mod9 eſt via imperij ſeu ꝯpul
ſionis p hoc ad ꝓpoſitum Pri
mo enī mō non licet demones
adiurare· quia videtur ad ami
citiā ⁊ beniuolēciam ptinere q̄
non licet ad demōes vti De q̊
dicit origenes ſup math· Nō
licet ſcd̄m poteſtatem datam
a ſaluatoē adiurare demonia
Judaycum enim eſt hoc· iſto
mō vtuntur nigromantici ad
iuracōibus demonū· Secūdo
aūt modo adiuracōnis p ꝯpul
ſionem vicꝫ licet nobis aliq̄d
vti ⁊ aliquid non demones ei
in curſu huius vite nobis ad
uerſarij cōſtituuntur· non aūt
eorum actus noſtre diſpoſicō
ni ſubduntur ſed diſpoſicionī
diuine ⁊ ſanctorum angeloꝝ
quia ut dicit Auguſtinus ter
cō de trinitate· Spiritus dece
ptor regitur p ſpiritum iuſtū·
poſſumus demones adiuran
do per virtutē diuini nominis
tanq̄ inimicos repellē ne nob
noceāt vel ſpiritualiter vel cor
poraliter ſcd̄m poteſtatem da
tam a criſto luce· x· Ecce dedi
vobis poteſtatem calcandi ſu
per ſerpentes ⁊ ſcorpiones ⁊
ſuper oēꝫ ptātē inimici ⁊ nihil

vō nocebit non tn̄ licitum ē
eos adiurare ad aliqd̄ diſcen
dum ab eis vel etiā ad aliqd
p eos optinēdum. q2 hoc pti
neret ad ſocietatē aliquam cū
ipis habitam. ꝓpter qd̄ ſuper
illo xpi. obmuteſce ⁊ exi. dicit
criſoſ. mar. i. Salutiferum no
bis do g̃ datur ne credam⁹ de
moibus q̄ tumcumq3 denun
tiēt veritatem niſi forte ex ſpe
tiali inſtinctu vel reuelacōe di
uina aliqui ſācti ad aliqs effe
ctus demonū opacione vtan
tur. Sicut legitur de btō Jaco
bo q per demones fecit hermo
genē ad ſe adduci hec de tho.
11 Queſtio. xxx. vtr licet ad
iurare irracōnalē creaturā Rn̄.
thō. ibidē q ſic p modum cō
pulſionis que referri tūc deb3
ad dyabolū qui in nocumen
tum noſtrū vtitur irracōnali
bus creaturis. ⁊ talis eſt mo
dus adiurandi in ecc̄e exorciſ
mis p quos demonū poteſtas
excluditur ab irracōnalibus
creaturis. ſi eni intentio refer
retur ad irracōnalē creaturā
quo ad ſe q̄ nihil intelligit va
num eſſ3 Queſtio. xxxi. vtrū
hoi liceat aliū hoiem adiurare
Rn̄. ſm thō. ibidē. p modū dep
cacōnis licet quelibet homīnē
pmo deum ⁊ angelum adiurā
re p inuocacōem diuini nois
vel alicui⁹ rei ſacre. ſ3 p modū
cōpulſionis licet ſupiorib3 re
ſpectu inferiorū quibus etiam
iuramēta imponere poſſunt i
caſu. nō tn̄ poſſunt inferiores
ſuperiorib3 p adiuracōem per
modum cōpulſionis ncc̄itatē
imponere. Hic ſe ad iuramen
ta ligare poſſunt. q2 ſic vſur
paret ptātem in alium quam
nō habēt licet poſſint ꝓpter ali
quā ncc̄itatē inferiores ſuos
ſuperiores reſtringere tali ge
nere adiuracōnis Queſtio nn 90
xxxij. vtrū ſecularibus non or
dinatis ad exorciſtatum licitū
ſit demoiacos adiurare Rn̄. ſm
thō. in. iiij. di. xxiiij. q. iij. ar. 1.
ſub ar. iij. q ſic nō tn̄ tanq̄ ex
officio ſicut etiam qd̄ maius ē
miniſtrare ad miſſam priuatā
pſertim licet ſeculari puro can
delas accēdere ⁊ huiuſmoi. q̄
acolitatus ſūt ordinis. ⁊ tn̄
lapſus pōt ea facere ſed nō ex
offitio Queſtio. xxxiij. vtr oo
verum ſit q malefice alienas
vaccas lacte pūare valeāt. ⁊
ſi ſic quale remediū poſſit ap
plicari. Rn̄. ſcd̄m p̄dicta p pri
ma q̄ſtione q ſic ut p3 q̄ſtiōe
xvi. Cū eni ſcd̄m alb. in de ai
malibus lac de natura ſit mē
ſtrui in aiali quolibet Sicut
fluxus talis huoris infirmita
te aliqua reſtrigitur ut dicūt
medici de femina. idē poteſt
demon ſi a deo permittitur in

beſtia facere Nondum tñ ꝑ ſo
lucõne ſecunde queſtionis ꝙ
iſti⁹ flux⁹ ſcʒ lactis reſtrictio
tripliciter fieri põt· vno modo
ex condicõe naturali ſicut pt⁹
ↄceptum fetum· alio modo ex
īn firmitate accidētali ſic forte
ex comeſtione alcui⁹ herbe q̄
lac reſtringere habeat ⁊ alteā
re vaccam Tercõ mõ ex male
ficõ· Primo mõ remedio non
indiget Secũdo modo ſi quis
ſcirʒ naturale remediũ applica
re poſſet Hic etiam cõtra alias
infirmitates poteſt ſecluſis ſu
perſticõibus tactis queſtion·
·xxiij· ⁊ ·xxvi· Contrᵃ tertiũ mo
dum diuina remedia applicari
poſſent ſicut eſt dictũ queſtio
one· xxvi· vnde a deuotis pſõis
⁊ virginib; exptũ habeo ꝙ ad
hibito ſigno crucis ⁊ dñica
oracõne cum ſalutacõne ange
lica trinis vel circit ceſſat op⁹
demõis ſi eſt per maleſitiũ· de
hoc habuiſti capitulo· ix· ſup̄
·ff· nõ aũt licʒ applicare ſupſti
cioſa ut quedam fatiũt ſeruan
tes quoddam brodiũ de die
carniſpriuij quod nõt ſupſti
pp cõnem demonis· ¶ Queſtio
·xxxiiij· vtrum per ſacra verba
modis antedictis· ⁊ etiam ſia
tis liceat contra grandines ſeu
cõtra tempeſtates procedere·
Rñdetur ꝙ ſic· Certum enim ē
ſicut beatus tho· dicit Job· i· ꝙ

demones grandines fulmina
⁊ tēpeſtates deo pmittēte pro
curare poſſunt ſicut cõtrᵃ iob fe
cerunt cui⁹ oues igne conſum
pte ſunt celeſti id eſt de aere de
ſcendente per demones procuā
to etiam ad cõſumpcõnem pa
ſtorum· Similiter vehementē
ventum qui domum deiecit ⁊ ſe
ptē filios ⁊ tres filias iterfecit
ruina· vnde licitis rmedijs de
moni reſiſtē poteſt quis hāc
enim ob cauſam vniuerſaliter
vel cõmuniter in eccleſia cāpa
ne contra auram pulſātur· Tũ
ut tanq̄ per tubas deo conſe
cratas demones recedant a ſu
is maleficijs Tum etiam ut po
pulus excitatus deum contra
tempeſtates inuocet· Et eādē
ob cauſam cum altaris ſacra
mento ⁊ ſacris verbis ad aurā
ſedādam proceditur cõmuni
ter ex antiquiſſima cõſuetudi
ne eccleſiarũ in gallia ⁊ in ger
mania Fiant ergo talia ⁊ non
contra ea que dicta ſunt queſti
one· xxiij· Et ī alijs hijs concor
dare videntur iura ciuilia· C·
de maleficiis ⁊cē· vbi notanter
dicitur· ꝙ qui faciunt illud id
eſt impedientes ne labores ho
minũ ventorum grādiniſqʒ la
pidacõne ſternantur non pe
na ſed premio digni ſunt· l· eo
rum, ibidem ¶ Queſtio· xxxv· qq
de genetaliacis ⁊ fortũa vtrũ

aliqui hoīes ſint a natura bn̄
vel male fortunati. Et quid de
fortuna tenēdum ſit. dicitur
aūt genetaliaci ut dicit yſid.
viij. ethimo. c. ix. ꝓpter nata
liū conſideracōem ſiderum qui
vulgo mathematici vocantur
Fortuna vero ut ibidē dic̄. c.
ij. a fortuitis nomen habere
dicitur. q̄ſi deā quandam res
hūanas varijs caſibȝ ⁊ fortu
itis illudētē. vnde ⁊ cecam ap
pellāt eo ꝙ paſſim in quoſlibȝ
incurrēs ſine vllo examie mei
torū ⁊ ad bonos ⁊ ad malos
venit hec yſid. Sed talem de
am credere ydolatria eſſet nec
ita de fortuna loq̄tur ariſto.
ij. phicoꝝ nec ī de fortuna bo
na. nec theologi. vnde queſti
oni p̄ſate. R̄ndet ſactus thō.
li. iij. ſumme cōtra gentiles. q.
lxxxvij. ⁊ ſequētibȝ. Pro quo
rū intellectu nōndum ſcdȝ eū
Primo ꝙ alicui tūc bn̄ dicit̄
a fortuna contigere qn̄ aliqd̄
bonum accidit ſibi p̄ter inten
cōnem ꝓpriā. ſicut qui fodit
vineam intencōe vites nutriē
di inueit theſaurū. potuit tn̄ ta
lis intencōne aliena vicȝ dn̄i
ſui q̄ ſciuit ibi theſauꝝ abſcō
ditum ex intencōe dirigi. ma
le autē fortunari dr̄ ſi fodien
do frangit tibiā. Secūdo nōt
ꝙ in hoīe ſunt tria que a tribȝ
celeſtibus cauſis diriguntur

voluntatis actus. intellectus
act9. ⁊ corporālia. quoꝝ p̄mū
a deo tm̄ ⁊ immediate. Secū
dum ab angelo. ⁊ tertiū a ce
leſti corpore dirigitur. nā ele
ctiones ⁊ volūtates immedia
te a dō dirigūtur dicente pū.
. xxi. ſcriptura. cor regis in ma
nu dn̄i. ⁊ quocūqȝ voluerit in
clinabit illud. Et phus. deus
eſt qui operatur in nobis ⁊
velle ⁊ perficere ꝓ bona volun
tate. Cognicō vero hūana in
tellectiua a deo mediantibus
angelis ordinatur. Ea vero q̄
ad corꝑalia ꝑtinent ſiue ſint
exterioꝛa ſiue interioꝛa in vſum
hoīs veniētia a deo mediātib9
angelis ⁊ celeſtibȝ corꝑibus
diſpēſantur. dicit enim beat9
dyo. c. iiij. de dīuis noibus ꝙ
corꝑa celeſtia ſūt cauſe eoꝝ q̄
in hoc mūdo ſiunt. Cū igitur
hō ſit ordinatus ſcd'm corpus
ſub corꝑibus celeſtibus. ſcdȝ
intellectū vero ſb angelis. ſm
volūtatem aūt ſub deo. poteſt
contigere aliquid p̄ter inten
cōnem hoīs. quod tn̄ eſt ſcdȝ
ordinem celeſtiū corporū vel
diſpoſicōem angeloꝝ vel etiā
dei. Tercō nōt ꝙ nihil probi
bet ꝙ etiam aliquis homo ha
beat ex impſſione corporis ce
leſtis aliquā efficatiam ī aliq̄
bus corporalib9 faciēdis quā
alius nō habet. puta medic9

in ſanando ⁊ agricola in plātā
do ⁊ miles in expugnādo· hāc
etiā efficaciā multo pfectius de
us hominibus largitur ad ſua
opa efficaciter exequenda· hec
tho· vnde wilh· in de vniuerſo
dicit· q p expientiam habetur·
Si meretrix nititur plantare
oliuam non efficitur fructifera
que tamen p caſtum plantata
fructifera efficitur· Adūtendū
tamē h dicit tho· q prefata cor
poris diſpoſicō ⁊ etiā angeli
pſuaſio non neceſſitz hominez
ad eligēdum qui liber eſt· pōt
enī homo non ſequi inclinatio
nem qualitatis corpoālis ⁊ an
geli perſuaſionē· Quarto nōn
dum· q aliquod bonū poteſt
accidere homini ⁊ preter inten
cōem ppriam ⁊ pt̄er inclinacio
nem celeſtiū corporum ⁊ pt̄er
angelorum illuminacōem nō
aūt preter diuinā prouidenti
am que eſt factiua ⁊ guberna
tiā cuiuſlibet entis· vnde reſpe
ctu dei ſimpliciť nihil dicitur:
nec poteſt eē a caſu vel a fortu
na· ſed reſpectu noſtre vel an
22 gelice nature· ¶ Queſtio· xxx
vi· vtrū vel quō differt aliquē
eē bn̄ natū vel male· bn̄ fortu
natum vel male· bene guberna
tum ⁊ bene cuſtoditū· Rn̄det
thō· ibidem· q· lxxx· Ex diſpo
ſicōe relicta a corpoē celeſti in
corpe noſtro dicitur aliquis

non ſolum bn̄ fortunatꝰ· aut
male· ſz etiā bn̄ natus· ſcdꝫ vero
q ab angelo illūiatur dicitur
bn̄ cuſtoditꝰ· Sz ſcdꝫ q a dō
in bonū incliatur dicitur bene
gubernatus Et qn̄ aliqs ex im
pſſione celeſtiū corpoꝝ inclia
tur ad aliqs electōnes ſibi vti
les quaꝝ tn̄ vtilitatē ppria raci
one nō cognouit· Et cū hō ex
lumie intellectualiū ſubſtātia
rū illūiatur eiꝰ intellectus ad
eadē agēda ⁊ ex dīna opacōe
inclinatur eiꝰ voluntas ad eli
gendum aliqd ſibi vtile cuiꝰ
racōnem ignorat dicitur bene
fortunatus· Et econtraio male
fortūatus quādo ex ſupiorib3
cauſis ad contraia eius electio
inclinatur ſicut de quodam di
citur iere· xxii· Scribe iſtum
ſterilē virū qui in diebus ſuis
non pſperabitur· ¶ Queſtio
·xxxvij· vtꝝ hō poſſit eē bn̄ for
tunatꝰ vniūſaliť id ē ut aliqs
habeat in natuā ſua aliquā diſpo
ſicōem ut eligat ſemp vel ut in
pluribus aliq̄ qbꝰ cōiūcta ſint
p accn̄s aliq̄ cōmoda vel incō
moda ſꝫ· tho· ibidē· Ex corpoē
celeſti homo pōt hēre talem im
pſſionē· q natura tn̄ ad vnū
ordinatur· ea aūt ſcdꝫ que hoi
accidit bene vel male ſcdꝫ for
tunam nō ſunt reducibilia in
aliqd vnum· ſed ſunt indeter
miata ⁊ īfinita· ij· phicoꝝ· Sꝫ

põt eſſe ꝙ ex inclinacõe celeſti
inclinetur ad eligendũ aliq̃d
cui coniũgitur ꝑ accidẽs aliqđ
cõmodũ ⁊ ex alia inclinacõe
aliud ⁊ ex tercia tertium nõ
aũt ꝙ ex vna inclinacõne ad
oĩa. Ex vna aũt diuina diſpo
ſicõe põt homo ad oĩa dirigi
tt hec thõ. ¶ Queſtio. xxxviij.
vtꝝ per aſtra licite futura cog
noſci poſſint qđ d̾inare d̾r per
aſtr̃. Rñdet thõ. 2. 2. q. lxxxxv.
ar. v. Quedam ſciri pñt ꝑ cer
to. quedam nequaq̃. quedaꝫ
ex ↄiectura nõ certitudialiter
Certitudinaliter pñt ſciri per
aſtronomos q̃ necceſſaio euei
unt ꝑ curſus celoꝝ ut eclipſeſ
⁊ aſpectus ſiderum ad inuicẽ
non pñt aũt ſciri ꝑſidera duo
que ſubtrĥũtur eis que ꝑ cer
titudinẽ ſic ſciri non pñt. Pri
mo effectus cõtingẽtes ꝑ acci
dẽs. ſiue in rebꝫ humanis. ſiue
in naturalibꝫ. ſicut ſũt euẽtus
fortuiti ⁊ caſuales. quia ex. vi.
metaphice. ens ꝑ accidẽs non
hꝫ cauſã ⁊ precipue naturalẽ
cuiuſmoi eſt virtꝰ celeſtiũ cor
porum. Secũdo meri actus li
beri arbitrij qđ eſt facultas vo
lũtatis ⁊ racõis ſicut ſũt futu
ra opa hoim ſolũ a libero arbi
trio depẽdentia. qꝛ nullum cor
pꝰ põt ſic directe impͥmere in
rem incorporeã qualis eſt vo
lũtas ⁊ intellectus Iſtis ergo
duobus modis ex aſtris d̾ina
re eſt ſupſticõſum ⁊ illicitum
poſſunt tñ corpora celeſtia ad
hoc incliare li. ar. diſpoſitĩe in
q̃tum impͥmunt in corpꝰ hu
manum ⁊ ꝑ ↄ̃ns in vires ſenſi
tĩas que ſũt actus corpalium
organoꝝ q̃ inclinãt ad hũa
nos actus. qꝛ tñ vires ſenſitĩe
obediũt racõi. Ex. iij. de aĩa ⁊
. i. ethicoꝝ ideo nulla neccẽtas
ex hoc libero arbitrio imponi
tur. ſed ↄtra inclinacõnem cele
ſtiũ corporũ homo põt per ra
cõem operari Si q̃s vero vta
tur cõſideracõne aſtroꝝ ad p̃
cognoſcendũ futura que ex ce
leſtibꝫ cauſãtur corporibꝫ. pu
ta ſiccitates ⁊ pluuias ⁊ alia
huiuſmoi. nõ erit diuinacõ ſu
perſticõſa ⁊ illicita hec de tho.
Dicit eciã dñs alb. ſup. iiij. c. de
di. no. ꝙ inferiora nõ poſſunt
in ſuperioribꝫ cognoſci certitu
dinaliter. ſed tm̃ ↄiecturaliter.
Et adducit ad hoc. ptholome
um Ariſto. ⁊ auicẽnã multis
racõibus. ¶ Queſtio. xxxix. v v
vnde ergo prouenit ꝙ aſtrolo
gi ex cõſideracõne aſtroꝝ fre
quẽter vera pronunciãt etiam
in hijs que pertinẽt ad huma
nos actꝰ. Re. tho. 2. 2. q. x. c. v.
ar. v. hoc cõtingit dupliciter
Vno q̃dẽ mõ qꝛ plures hoim
paſſiões corpales ſequũtur ⁊
ideo actus eoꝝ diſponuntur

ut in pluribꝫ ſcḋm inclinacōe
celeſtiū corporum· pauci autē
ſunt id eſt ſoli ſapiētes qui ra
cōe huiuſmōi inclinacōes mo
derentur· Et ideo aſtrologi in
multis vera pronūciant ⁊ pre
cipue in cōmunibꝰ euentibꝰ q̃
dependent ex multitudine ac̈·
Alio mō ꝓpter demones ſe im
miſcētes· vnde augꝰ· dicit i·ij·
ſuper geñ· ad lr̃am· Fatendum
eſt quādo a mathematicis verā
dicūtur inſtinctu quodam oc
cultiſſimo dici quod neſcientes
hūane mētes patiūtur· quod
cū ad decipiendos hōies fit ſpi
rituū immūdorū ⁊ ſeductorū
operacō eſt quibꝰ quedam ve
ra de tꝑalibus rebus noſſe pro
mittunt· vñ cōcludit· Qua ꝓpt
bono criſtiano ſiue mathema
tici ſiue quilibet impie diuinā
cium ⁊ maxime dicētes vera ca
uendi ſunt ne conſortio demo
niorum animam deceptam pa
cto quodā ſocietatis irretiant
xx ¶ Queſtio· xl· vtꝝ licitum ſit
coniecturare futura ꝑ auguria
⁊ per aliorum animaliū motꝰ
ſeu voces· vel geſtus· Augures
aūt ſūt dicit yſidorus· vbi priꝰ
qui ꝑ volatus auiū ⁊ voces in
tendunt aliqua ſigna rerū vel
obſeruacōnes improuiſas ho
minibus occurrentes qui ⁊ au
ſpices dicūtur· Aruſpices tñ
ꝓprie qui oculis ⁊ viſu· Auſpi
ces vero qui auditu et ex voce
cōiecturant· Rñdet tho· ibidē
ꝙ ſic· Sub diſtinctōe tamen
Nam cū bruta aīalia nō ha
beāt niſi animā ſenſitiuam cuiꝰ
omnes potētie ſunt actus cor
poraliū organorum· ideo ſbia
cet eorum anima diſpoſicōi cō
tinētium corporum ⁊ ꝑmordia
liter celeſtiū corporum· Et ido
nihil ꝓhibet aliquas eorū ope
racōes eſſe futurorū ſigna· in
q̃ntum conformātur diſpoſici
onibus corporum celeſtium ⁊
aeris continētis ex qua proue
niunt aliqui futuri euētus· in
hoc tamē duo conſiderari opor
tet· Primum quidem ut huiuſ
modi operatiōes non extendā
tur niſi ad precognoſcēda fu
tura que cauſantur per motuſ
celeſtium corporū ut ſupra di
ctum eſt· Secundo ut non ex
tēdātur niſi ad ea que aliqua
liter poſſunt ad huiuſmōi aīa
lia pertinere· Cōſequūtur eni
animalia cognicōnem quādā
naturalem ⁊ inſtinctum tripli
citer· Vno modo per celeſtia
corpora ad ea que eorum vite
ſūt neceſſaria· ſicut ſunt immu
tacōes que fiūt ꝑ pluuias· ven
tos ⁊ alia huiuſmodi· vnde ſi
q̃s ex hoc ꝙ cornicula frequen
ter crocitat ꝑdicat pluuiā ci
to venturā nō ē illicitū· alio mō
inſtinctus huiuſmōi cauſātur

ex cauſa ſpūali bō angelo vel
ex deo ut patz in colūba ſuper
xp̄m deſcendente luc. iij. Et in
coruo qui pauit helyā. iij. Re.
xvij. Et in ceto qui abſorbuit
⁊ eiecit ionā Jone. i. Alio mō
ex cauſa ſpūali mala ut ex de
monibus q̄ vtūtur huiuſmoi
operacōib⁹ brutoꝝ aīalīū ad
implicādum aīas vanis opio
nibus. Et eadem racō videtur
eſſe de oībus alijs huiuſmoi
oīs igitur huiuſmoi dīnacio
ſi extēdat̄ vltra illd̄ ad quod
pōt attingere ſcd̄m ordinem
nature vel diuine prouidētie
ē ſupſticōſa ⁊ illicita hec thō.

yy ¶ Queſtio. xli. vtrū p omen
poſſint futura cognoſci. ē autē
ſcd̄m thō. omē verbū ex inſpe
rato prolatum ex quo ſeq̄tur
bonum alicui⁹. Et tūc dicitur
omē illius. Et ponitur exēplū
de rōmis querētib⁹ locum ap
tum ut ibi maneret ⁊ ciuitatē
edificarēt. Et cū veniſſent ad
locum vbi nūc eſt roma vexil
larius qui ferebat vexillū pre
cedēdo fixit illd̄ in terra' dicēs
Stemus qꝛ hic optīe mane
bim⁹. ⁊ hoc verbū fuit accep
tū p omine. Rn̄det thō. ibidē
Aliter eſt dicēdū de omine q̄p
de prefatis augurijs. qꝛ verba
hūana que accipiūtur p omi
ne nō ſubduntur diſpoſicōni
ſtellaꝝ. diſponūtur tn̄ dupli
citer. Aliqn̄ ſcd̄m dīnam pro
uidētiam. aliqn̄ vero ſcd̄m de
monis operacōnem. ſcd̄m pri
mum modū cōiecturare eſt li
citū. vnde gedeō qui in catha
logo ſanctoꝝ heb. xi. ponitur
vſus fuit omie ex hoc qꝛ audi
uit recitacōem ⁊ interp̄tacōeꝫ
cuiuſdaꝫ ſomnij ut legitur iu
dicū. vij. Et ſilr̄ter helyezer ſer
u⁹ abrahe. ut legitur gen. xxi
iij. Sed gedeō obſeruauit re
citacōeꝫ ⁊ expoſicōem ſomnij
accipiens eadem p omine q̄
ſi ordinata ad ſui inſtructōeꝫ
a diuina prouidētia. ⁊ ſilr̄ter
helyezer attēdit verba puelle
oracōe p̄miſſa ad deū hec thō.
Secūdo modo cōiecturare ē
illicitū quo mō receperūt omē
ſerui benedab regis ſyrie. qui
audiētes ab ore regis iſrl̄. ac
hap. hoc vicꝫ verbū. ſi adhuc
viuit. frater meus ē acceperūt
p omine. ⁊ feſtinantes rapue
rūt verbū ex ore ei⁹ atqꝫ dixe
rūt. frater tu⁹ benedab viuit
iij. re. xx. ¶ Queſtio. xlij. vtrū 33
ex arte philonomie dīnare li
citū ſit id ē ex diſpoſicōe mē
broꝝ hoīs ↄiecturare de mori
b⁹ hoīm. reſpō. alb. li. i. de ani
malib; tr̄ctatu. ij. qꝛ ſic dūmo
do caute fiat vicꝫ ſolū de natuā
ↄiecturaliter. ſed de morib⁹ ⁊
electōib; non diffinitiue iudi
cādo. ⁊ ad hoc plures allegat

phos·vbi nōt p̄mo ꝙ phiſo
nomia eſt ſciēcia docēs diuina
re id ē coniectuāre de affectib⁹
hominū per phiſicas forꝰs mē
brorum · Secundo nōt ꝙ ex
multis que ſunt in homine ac
cipitur coniectura illa Primo
ex ſāguine ſiue hūore·qꝛ ex ta
libꝫ paſſionatur faciliter hō ⁊
afficit humore vicꝫ quadru
plici·ſanguineo·melancolico·
coleico·⁊ flegmatico· Secūdo
ex ſexu maſculitatis ⁊ feminei
tatis· Tercō ex oculis capillis
auribus·fatie·⁊ alijs mēbris
patētibus ꝓpter quod ptholo
meus dicit diuinare melius ex
ſtellis ſecundis ⁊ veri⁹· Stel
las ſecūdas vocans figuras et
accidētia inuenta in rebus phi
ſicis·que a ſtellis ſuperioribꝰ
impꝰſſa mateie ſcimus·ſed ſupe
riores ſtelle aliquādo nihil im
primūt licet in eis non deficiat
ſed in materia inferius indiſpo
ſita· Tercō notat ꝙ nihil pre
fatorum neceſſitat voluntatem
vnde nullus diffinitiē iudican
dus eſt ex talibus malus eſſe
niſi manifeſtū ſit ſuū malū·licꝫ
prefata aliquādo inclinent aut
ſignēt inclinacōnem affectus
Vñ p tria poteſt quis contra
talia operari ·Primo per hoc ꝙ
mēbrum quod inſpicitur ē for
te ſignū p accidēs infirmitatꝭ
alicui⁹ ⁊ non nature· Secūdo

p liberū arbitriū quo ut phs
in·iij·ethicoꝝ dic· Sum⁹ dñi
noſtraꝝ actōnū· Tercō p ha
bitum virtutis vel ꝯſuetudinē
vñ ariſtoteles refert diſcipulos
ypocratis eiuſdē faciem optīe
depictam obtuliſſe philemōi
optīo phiſonomo qui iudica
uit illud eē viri luxurioſi ⁊ de
ceptoris ꝑ dolū·quod cū indig
nāter ypocrati retuliſſent· Rn
dit vere iudicauit·quia ad hec
natuā inclinauit· Sꝫ illō qd
natura nō dedit amor virtutū
⁊ phie cōtulit ſcꝫ cōtinētiā ⁊ ſi
dem· hec de alb· Certū aūt eſt
ꝙ grā pl⁹ valet ꝙ̄ oīa antedi
cta·vnde deuoti viri min⁹ alijs
ſūt iudicādi·vñ artē p̄fatā ap
probat ſalomō ꝓū·xvij· In fa
cie prudentis lucet ſapīa·oculi
ſtultoꝝ in finibꝫ terre Et ecc·
xix· Ex viſu cognoſcitur vir ⁊
ab occurſu faciei cognoſcitur
ſenſatus· Sed iudicia vitas
vitare iubet cū iudeis ait Joh·
vij· Nolite iudicare ſcdꝫ fatiē
ſed iuſtum iuditium iudicate·
¶ Queſtio·xliij·vtrꝫ aliq̄ ve 22
ra ſciētia p artem notoriam po
ſſit acquiri· Eſt autem ars no
toria quedam obſeruantia q̄
p ieiunia·abſtinētias ⁊ oratio
nes verbales cū inſpectōe qua
rundam figuraꝝ ſeu caracteꝝ
ac prolatione verborum igno
torum et ſimilium quis ſcīetiā

adipiſci molitur. Re. thōs. 2. 2.
. q. x. c. vi. ar. i. q̄ ars notoria
illicita ⁊ inefficax eſt. ⁊ ideo pe
nitus repudiāda ⁊ fugiēda a
xp̄iano. Primū probat q̄ vti
tur ignotis caracteribus ⁊ ver
bis ut. q. xxvi. dictū ē vn̄ ſuper
vacuis ſignis vtens. tacita de
monum pacta h̄z. Secundū
patz q̄ nullꝰ demō intellectū
hoīs illumiare pōt quem ex ob
ſtinacōe obtenebrare intēdit
ſemꝑ ut docet thō. i. pte Acq̄ſi
cō aūt ſcie⁊ ſapiencie fit ꝑ illu
minacōez. vnde ut augꝰ. dicit
. x. li. de ci. dei. etiā teſte prophi
rio pho. demonū operacōibus
⁊ obſeruācijs ⁊ purgacōibz
aīa nec diuinam nec verā ſciē
tiam adipiſcitur. Tertiū patz
ex augꝰ. li. ij. de doctrina xp̄ia
na. Eadem racōne ſicut de ſuꝑ
ſticōibꝰ ceteris q̄s ibi iprobat
¶ Queſtio. xliiij. vtrū ſaliato
res peccent iudicantes in ſuis
cōiecturis. Sunt enim ſaliato
res ut dicit yſid. li. viij. ethīō.
ſic dicti q̄ dum eis mēbrorum
quecumqz partes ſalierit ali
quid ſibi exinde proſperum
ſeu triſte ſignificare p̄dicunt.
Rn̄det idē ibidem q̄ ſic. Idē
ex queſtionibus. xxiij. ⁊. xxvi.
patz. vnde ccludit ex ſupra di
ctis oībus yſid. q̄ in hijs om
nibus ars demonū ex quadaz
peſtiferā ſocietate hoīm ⁊ ange
lorū malorū exorta eſt. vnde
⁊ cūcta vitanda ſūt xp̄iano ⁊
omni penitus execracōne repu
dianda atqz damnanda hec
yſid. ¶ Queſtio. xlv. vtrū ne 99
licitū ſit dies. annos. obſeruaē
aut menſes. ad exeundū de do
mo ꝑ itinera. ad induēdum no
uas veſtes. ⁊ ad faciendū ſimi
lia. ꝑ habēda proſpitate ⁊ vi
tanda aduerſitate: Rn̄det tex
tus. xxvi. q. vi. nō licet. ⁊ ſequē
tibꝰ multis auctoritatibꝰ ſum
morū pōtificum ⁊ augꝰ. q̄ nō
vnde ibi improbant obſerua
tores kalendarū ianuarij ſub
ritu paganorū vicz. ne aliq̄d
plꝰ noui fiat ꝑpter annum no
uum. ne menſe cū epulis parē
tur vel lāpadibus. ne ꝑ vicos
⁊ plateas chori ducātur. nec
cauciones fiant Et tales ana
thema ſūt qui faciūt Itē in alio
. c. dicitur nō obſeruetis dies
qui dicuntur egypciaci glō.
quos egypcij inuenerūt. ut q̄
aliq̄d opus in die tali incho
ret malum haberet exitū Tn̄
ex antiq̄tate eccleſia ſig̃t hos
dies in kalēdarijs ſuis. hec ibi
Vnde augꝰ. in enchidion ⁊
ibidē in decreto habetur quis
exiſtimarz q̄ magnū pccm ſit
dies obſeruare ⁊ menſes ⁊ an
nos ⁊ tēpora ſicut obſeruant
qui certis diebus ſiue annis ſi
ue menſibus volunt vel nolūt

inchoaꝛe aliq̄d eo ꝙ ſm vaias
doctrias hoim fauſta vel infau
ſta exiſtimāt tempa miſi hui⁹
mali magītudine; ex tiore apli
pr̄ſarem⁹ qui de talib; ait Nuc
cognouiſtis deū pmo cognitī
eſtis a deo quō ↄūtimini iterū
ad infirma ⁊ egena elementa
quibus denuo ſeruire vultis·
dies obſeruatis ⁊ mēſes ⁊ tem
pora ⁊ ānos Timeo vos ne foꝛ
te ſine cauſa laborauerī in vob
Tn̄ bn̄ obſuare quis pōt tpa
quādo luna ē incerta quota p
ſecādis lignis ut diuti⁹ duret
⁊ min⁹ a vermibus rodantur·
Sic de pomoꝝ colligēdis fru
ctib; ⁊ de ſimilib; que ex natu
rali phia vel ex arte autētica ſi
ne ſupſticōībus ſeruari debēt
vel poſſunt·:·

Capitulū·xij·

a Non prohibetur in co
lēdo vnū deū ſupbia q̄
quis rēnuit deo obedi
re·ſicut hūilitate deū reuerem̄
debite·vbi primo vidēdū erit
quid ſit ſupbia·quō differat
ab inani gloria·⁊ q̄ detestabi
le vitiū ſit Secūdo que ſint ei⁹
ſpēs Tercō quādo ſit moꝛle pec
catū·⁊ de ei⁹ remedijs·Cir pri
mū nōndum ſcdm thō·2·2·q·
Clxij·⁊ queſtionibus de malo
q̄ſtione de ſupbia·Q̄ ſupbia
eſt cōtemptus dei vel ſupioꝛis
vel nolle obedire taliū pceptis

Et hoc eſt foꝛſe ⁊ principale·
Sed materiale eſt audax ſeu
pſūptuoſus appetitus ⁊ inoꝛ
dinatus ꝓprie excellentie ↄ̄ p̄
mo cōtemptus· Vbi nō ꝙ b
tunc ſm tho·2·2·q· clxxxvi·ar
ti·ix·ailq̄s cōmittit vel trāſgre
ditur aliquid ex cōtemptu qn̄
volūtas eius rennuit ſubici oꝛ
dinacōni legis vel regule ⁊ ex
hoc pcedit ad faciēdum ↄtra
legem vel regulā·Quādo aūt
ecōtra ꝓpter aliquā particula
rem cauſā·puta cōcupiſcētiam
vel iīa vel deſideriū cuiuſcūq
alteri⁹ rei īducitur ad aliquid
faciendū ↄtra ſtatuta legis vel
regule nō peccat ex cōtemptu
ſed ex aliq̄ alia cauſa·etia; ⁊ ſi
frequēter ex eād cauſa vel alia
ſili peccatū iteret·frequēcia tn̄
diſpoſitiē inducit ad ↄtemptū
Nam ſcd; bern̄·Cōtempt⁹ eſt
tumoꝛ ſupbie·ↄ̄ cōſequenter
in deſcripcōe ſupbie nolle obe
dire quod declarat cōtemptū
id eſt rēnuere obedire·Eſt eni
trāſgreſſio p̄cepti effect⁹ ex rei
oꝛ ſupbie q̄ ē in oī moꝛli pecca
to·Sz ↄtēptus p̄cepti ē interi
oꝛ act⁹ ⁊ nō eſt i oī pccō moꝛ
li·qꝛ quedā ſiūt ex ignorantia
alia ex fragilitate ſz ſupbia ex
q̄dā malitia·ↄ̄ vel ſupioꝛis·qꝛ
quēlib; dēm⁹ ſupioꝛē arbitrari
ut poſtea dicet·ↄ̄ appetit⁹ au
dax·qꝛ ſupbia eſt in iraſcibili